

CATALUNYA NORD

joan-daniel bezsonoff

Retorn a Niça | Avui parlaré de temes desagradables. No m'agrada anar de pessimista professional pel món, però cal que algú canti les veritats.

Els lectors d'aquesta revista que em fan l'honor de llegir els meus llibres potser recorden que vaig viure tota la meua adolescència a la Costa Blava. Vaig cursar estudis al liceu Masséna i a la facultat de Niça. M'agrada tornar de tant en tant a la meua segona pàtria i retrobar-hi els vells amics. Un d'ells, en Daniel, jueu de Tunis, recorda que, en instal·lar-se a Niça el 1967 arran de les persecucions antisemites després de la Guerra dels Sis Dies, molts mainatges a l'escola parlaven niçard, nom local de l'occità.

El niçard (nissart amb te en grafia mistralenca) apareix com un dialecte molt més conservador que el provençal, parlat a l'altra riba del riu Var, a l'oest de la ciutat. La terminació *-a* en lloc de *-o*, les paraules esdrúixoles, la raresa dels gal·licismes el fan més entenedor a un català que el provençal.

Quan era jove, se sentien sovint converses en occità per les tavernes dels barris populars i pels carrers. Des de fa vint anys, la llengua ha reculat força. Només la parlen els avis als poblets del comtat.

A la biblioteca Louis Nucéra, magnífica institució, hi he trobat un grapat de revistes i alguns diccionaris en la llengua històrica del país.

L'occità a Niça agonitza en la indiferència general. Aviat, si res no canvia, les variants rossellonesa i algueresa de la nostra parla coneixeran la mateixa fi. No em puc resoldre a dir, com tanta gent de Niça, *me'n bati* (tant me fot).

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Creu de Sant Jordi per al Muntaner

| L'Institut Ramon Muntaner (1839) ha estat guardonat amb la Creu de Sant Jordi. I també la llatinista Mariàngela Vilallonga, jurat del premi literari M.

Àngels Anglada, que concedeix el mateix Institut. El centre fa un quart de segle que és dirigit per Francesc Canet, i fa 177 anys que funciona. Aplicant-li els paràmetres que avui defineixen un institut, és el més antic d'Espanya. Durant un segle i mig va ser la primera entitat cultural figuerenca: classes i títols paral·lels al batxillerat; implicació en molts aspectes i iniciatives de la vida cultural, associativa, juvenil... urbanes; embrió d'acadèmies de belles arts i de museus, com el de l'Empordà; seu d'escoles

d'agricultura, de comerç d'agrimensura, etc. Tot això mentre anava avançant pel viacrucis vuitcentista dels intents de tancar-lo i/o degradar-lo a centre de primària per part de l'Estat, que no se'n va fer càrrec fins al 1911, setanta-dos anys després que obrís les portes.

Fires de Figueres | En aquestes festes probablement com menys coses variïn, com menys invents es proposi el regidor que toqui o la comissió que actui, millor. En aquest sentit, el tres de maig i *contorni* s'han desenvolupat compassadament i previsible. Amb tot, protagonistes particulars: alguna tramuntana que ha fet aturar les atraccions de més alçada; el pregó, diferent perquè el van dir un grup de nens (assessorats per Vicenç Pagès en la lletra i Alfons Gumbau en el gest); i la casa Nouvilas, que s'ha obert al públic. Aquest edifici del carrer Nou podria ser la futura seu del Museu del Circ (la presó i l'espai adjunt seria el lloc ideal, però què hi farem: allà hi volen fer una escola!). Fa mig segle, el poeta Fages va etzibar a un Nouviles eixorc: «La titola d'en Nouviles / és una lot sense piles». Després, va advertir al seu nebot i hereu del casalot esmentat: «La lot hagués tingut piles / no fores l'hereu Nouviles». La casa, de finals del XIX, és d'estil eclèctic, que ve a ser allò que Josep Pla en diu gènere *bordai*.

>> Representants de l'Institut Ramon Muntaner a l'entrega de la Creu de Sant Jordi.

INSTITUT RAMON MUNTANER